

Utkorelsetanken i judisk tradition

Partikularism kontra universalism?

Hur konkretiseras förbundet?

Bibeln

Gud utväljer enskild (folk/människa) vs Gud är allas Gud

Gud sluter förbund
med Abraham

Gud sluter förbund
med Noa

Förbund med Israel
– ska vara ett folk
av präster

Alla folk kommer
att samlas vid
Sion

Rabbinsk tid

»The chosen people becomes the choosing people»

Utkorelsen av Israel
bestämd före
skapelsen

Israel utvalt – men
måste förtjäna det

Utkorelse = moralisk
överlägsenhet

Noakidiska bud →
Skapelse före utkorelse
(Gen 1-10)

En ickejude som
studerar Tora =
jämförbar med
överstepräst

Filosofier

Saadia Gaon: inget tydligt svar

Jehuda Halevi: Israels företräde konsekvens av
utkorelse

Maimonides: den som studerar Tora är på ett
högre moraliskt plan (även ickejudar)

R. Löw i Prag: Israel av högre religiös och
moralisk kaliber (de äger Tora)

Kabbala (Zohar)

Grundläggande skillnad mellan judars och ickejudars själar

- Judars själ kommer från det heligas sfär
- Ickejudars själ kommer från orenhetens sfär

Modern tid

Radikal reformjudendom:

universalism / etisk monoteism

Moderat reformjudendom:

Gud uppenbarar sig genom judendomen

=> judisk partikularism ett medel

Modern tid

Modern ortodox judendom (a la Hirsch):

Israel = folk med uppgift att bevara en
uppenbarelse

universalistiskt perspektiv: genom att hålla

Tora = vara vittne

Modern tid

Konservativ judendom (a la Frankel)

Universell mission => kräver att judar bevara sig nationella identitet

Klassiska tänkare

Herman Cohen: partikulära medel för att nå universellt mål

Martin Buber: judisk partikularism i eget land
förutsättning för universellt brödraskap

Franz Rosenzweig: Judendom ska vara
partikulär, universell mission sker genom
kristendom => ömsesidigt beroende
judendom-kristendom

Klassiska tänkare

Mordecai Kaplan: stark betoning på judisk partikularism (judar ska vara mer judar); kritisk till judisk utkorelse / utvaldhet talar om »kallelse» - alla folk har en kallelse, den judiska är att genom sitt sätt att leva föra visa på Guds universalism

Moderna tänkare

Vad säger följande om utvaldhet / syfte med
utkorelse / partikularism kontra universalism?

- Eugene Borowitz
- David Novak
- Michael Wyschogrod
- Judith Plaskow
- Elliot Dorff